

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเข้าถึงข้อมูลในระดับลึก และเพื่ออธิบายปรากฏการณ์อย่างเชื่อมโยงต่อเนื่องกัน ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งรายละเอียดในการดำเนินการศึกษามีดังต่อไปนี้

วิธีเก็บข้อมูล

1. การศึกษาเอกสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี ที่จะใช้อธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ซึ่งได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี กระบวนการขัดเกลาทางสังคม พฤติกรรมทางสังคม เครือข่ายทางสังคม ค่านิยมในสังคม และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎีเหล่านี้ ผู้วิจัยได้ใช้กำหนดเนื้อหาและประเด็นที่จะเก็บข้อมูลในด้านความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น รวมถึงเงื่อนไข ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเชื่อ ค่านิยมและพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งมีเอกสารข้อมูลที่กล่าวถึงเมืองเชียงใหม่เกี่ยวกับการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยว การเพิ่มขึ้นของโสเภณี แหล่งบริการที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี โรดเฮดส์ พฤติกรรมเบี่ยงเบนของวัยรุ่น (นภดล มุลลิน, 2537, หน้า 4-27) ได้ศึกษาเอกสารข้อมูลต่าง ๆ เช่น เมืองเชียงใหม่ในกระแสความเปลี่ยนแปลง (ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์, 2535) การพัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่ (สาขาสังคมวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2539)

ผู้วิจัยยังได้ศึกษางานที่วิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น อิทธิพลของสถาบันบันเทิงเรีงรมย์ที่มีต่อเยาวชนในเขตเมือง จังหวัดเชียงใหม่ (มนต์ชัย นินาทนนท์, 2534) พฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์ของกรรมกรก่อสร้างชายเขตเมืองเชียงใหม่ (นพพวรรณ นพเคราะห์, 2537) ภูมิหลังทางสังคมของหญิงอาชีพบริการพิเศษ (ประดินันท์ สติวงศ์, 2534) พฤติกรรมอนามัยทางเพศของวัยรุ่นที่ใหม่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (กองอนามัยครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข, 2533) เป็นต้น

นอกจากได้ศึกษาเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีแล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษาข้อมูลที่เป็นเอกสารจากแฟ้มเอกสารทางตำรวจ เช่น จำนวนสถานเริงรมย์ แหล่งบริการในเขตที่รับผิดชอบ การกระทำผิดของเยาวชนในเขตเมืองเกี่ยวกับการติดสารเสพติด การชกต่อยทะเลาะวิวาท การค้าประเวณี ข้อมูลเอกสารของกระทรวงสาธารณสุข เช่น ข้อมูลการติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์ สรุปลักษณะการโรคเอดส์จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนผู้ป่วยเอดส์จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ ข้อมูลเอกสารทางสถานศึกษา เช่น จำนวนอาคารหอพักนักศึกษา จำนวนนักศึกษาที่พักตามหอพัก ข้อมูลเอกสารสำนักงานจังหวัดเชียงใหม่ เช่น จำนวนหอพักสำหรับนักเรียน นักศึกษา โรงแรมหรือเกสต์เฮาส์ที่พักเป็นรายวัน รายเดือน ข้อมูลเอกสารจากโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัยรุ่น เช่น โครงการวิจัย “AIDS Prevention Peer Education for Northern Thai Single Female and Male Migratory Factory Workers” ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จังหวัดเชียงใหม่ ที่ปรึกษากลุ่มผู้นำ “เพื่อนสอนเพื่อน” นักวิจัยประจำโครงการระหว่างวันที่ 9 พฤษภาคม ถึงวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2538

ข้อมูลเกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยนำมาประกอบการทำวิจัย เช่น บันทึกของกลุ่มเป้าหมาย จดหมาย ข้อความที่เขียนลงในหนังสือ คำบอกเล่าของพ่อ แม่ พี่ ของเป้าหมาย เอกสารทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม เพราะกระบวนการในการศึกษาเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน เป็นเรื่องละเอียดอ่อนต่อการที่ถามตอบในประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยต้องการคำตอบเพื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

2.1 เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มเพื่อเจาะลึกให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง เพื่อใช้เก็บข้อมูลในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มวัยรุ่นในเรื่องของพฤติกรรมทางเพศ ความเชื่อ ค่านิยม และการมองภาพลักษณะของวัยรุ่นในปัจจุบัน และโครงสร้างเครือข่าย ความสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มที่หอพัก สถานศึกษา และในห้องสมุด จำนวน 3 ครั้ง โดยครั้งแรกผู้วิจัยได้นัดกลุ่มเป้าหมายจำนวน 4 คน หรือ 5 คน ทำที่หอพักแห่งหนึ่งในเขตเมืองเชียงใหม่ กลุ่มเป้าหมายส่วนมากกำลังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำกับกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษาภายในสถานศึกษาแห่งหนึ่งในเขตเมืองเชียงใหม่ จำนวน 3 คน หรือ 4 คน กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ชายทั้งหมด ครั้งที่ 3

ผู้วิจัยได้ทำกับกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 4 คน หรือ 5 คน ในห้องสมุดของสถาบันศึกษาในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้วิจัยได้นำกลุ่มเป้าหมายครั้งละประมาณ 4 คนหรือ 5 คน เพื่อถ่ายและสะดวกต่อการทำกิจกรรม สำหรับการเลือกกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยเลือกกลุ่มวัยรุ่นที่ขยันเรียนหนังสือ และเด็กที่ชอบเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยใช้การสังเกตและการสอบถามผู้ใกล้ชิดภายในหอพัก สร้างความสัมพันธ์ และเชิญมาสนทนากลุ่มดังกล่าวมา

1.2.2 เทคนิคกระบวนการ PRA (การศึกษาวิเคราะห์ชุมชนอย่างมีส่วนร่วม Participatory Rural Appraisal) ผู้วิจัยนำกระบวนการนี้มาใช้เพื่อเก็บข้อมูลพฤติกรรมของวัยรุ่นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเชื่อ ค่านิยม และเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงในเรื่องของแหล่งสถานที่ต่าง ๆ ที่วัยรุ่นชอบไปเที่ยว ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการ PRA กับกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวตามสถานเริงรมย์ต่าง ๆ วัยรุ่นที่อยู่ตามสถานศึกษา ตามหอพัก วัยรุ่นที่อยู่สถานศึกษาและไม่อยู่ในสถานศึกษา วัยรุ่นที่ชอบเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ในเขตเมืองเชียงใหม่ ส่วนมากทำในขณะที่กลุ่มวัยรุ่นจับกลุ่มสนทนากันภายในสถานติสโก้เฮด ศูนย์การค้า ตามสวนสาธารณะ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สถานที่ท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่

1.2.3 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ 2 ลักษณะคือ การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการเกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมทางเพศ แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1.2.4 การสังเกต ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ใช้ในขณะออกเก็บข้อมูลภาคสนาม เข้าไปใช้ในขณะกลุ่มเป้าหมายทำกิจกรรม เช่น เที่ยวติสโก้เฮด ดูคอนเสิร์ต กิจกรรมกีฬา การรับน้อง เป็นต้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตในการเก็บข้อมูลในส่วนที่เป็นพฤติกรรมและการแสดงออกที่เป็นรูปธรรมของกลุ่มเป้าหมาย ขณะที่กลุ่มวัยรุ่นชอบพบปะกัน และมีการแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่มองเห็นได้

ผู้วิจัยได้เข้าคลุกคลีกับกลุ่มเป้าหมายมากพอสมควร เพื่อสร้างความไว้วางใจ แล้วทำการสัมภาษณ์ และสังเกตไปด้วยพร้อมกับการซักถาม การสังเกตแบบนี้จะได้ข้อมูลที่แท้จริงเนื่องจากว่าผู้ที่ถูกศึกษาไม่ทราบว่าจะถูกสังเกต พฤติกรรมที่แสดงออกมาจะเป็นไปตามธรรมชาติ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ด้วย ผู้วิจัยไม่เข้าไปเกี่ยวข้องเป็นบุคคลภายนอกโดยไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรมที่ทำอยู่ ผู้วิจัยใช้วิธีการนี้กับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เช่น บาร์เกย์ คาราโอเกะ อะโกโก้ เป็นต้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตทั้งสองแบบนี้ เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของวัยรุ่นตามสถานที่ต่าง ๆ ดังกล่าวมา

1.2.5 ระยะเวลา ผู้วิจัยใช้เวลาตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2538 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2542 เป็นเวลา 4 ปี ผู้วิจัยได้พักอยู่ในเชียงใหม่ และคุ้นเคยกับสถานที่ต่าง ๆ ในเขตเมืองเชียงใหม่ ทำให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในสถานที่ต่าง ๆ ได้ และเก็บข้อมูลตามลำดับดังนี้

ช่วงแรก เดือนตุลาคม ถึงปลายเดือนธันวาคม 2538 เป็นช่วงที่ศึกษาข้อมูลสภาพบริบททั่วไปของสังคมเมืองที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ สร้างความคุ้นเคยกับเจ้าของสถานที่แหล่งกิจกรรมต่าง ๆ เจ้าของหอพัก วิทยาลัยที่เป็นเป้าหมาย เพื่อเป็นพื้นฐานแนวทางไปสู่กิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป

ช่วงที่สอง เดือนมกราคม-เมษายน 2539 เป็นช่วงที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของวิทยาลัยในสังคมเมืองที่มีความเกี่ยวข้องกับค่านิยม ความเชื่อ และการแสดงออกทางเพศของวัยรุ่น และบริบททั่วไปในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลระดับลึกมากขึ้น

ช่วงที่สาม ระหว่างเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม 2539-เดือนมกราคม 2542 เป็นช่วงเวลา que ผู้วิจัยได้ลงสู่ข้อมูลระดับลึกมากยิ่งขึ้น เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงสภาพสาเหตุของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้วัยรุ่นมีความเชื่อ ค่านิยม ที่ปรากฏขึ้นในสังคมเมืองเชียงใหม่ของกลุ่มวัยรุ่น

1.2.6 การเข้าถึงแหล่งข้อมูล การแนะนำตัว และการสร้างความสัมพันธ์

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไป บริบทสังคมเมืองเชียงใหม่ และเลือกกลุ่มวัยรุ่นที่อยู่หอพัก เป็นแหล่งข้อมูลในการทำวิจัย ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง การเข้าถึงแหล่งข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ทางเทศบาลนครเชียงใหม่ในเรื่องข้อมูลแห่งสถานที่ต่าง ๆ เช่น สถานบริการ แหล่งกิจกรรม ตลอดจนประสานงานกับสายตรวจชุดมวลชนสัมพันธ์ ฝ่ายปราบปรามสถานีตำรวจ อำเภอเมือง เจ้าของกิจการสถานบันเทิง ผู้ควบคุมสถานบันเทิง เจ้าของหอพัก และยามรักษาการณ์หอพัก และวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในหอพักเดียวกับผู้วิจัย

ประกอบกับผู้วิจัยได้ทำงานร่วมกับชุดมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง เชียงใหม่ มีโอกาสได้สัมผัสกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับนักเรียน นักศึกษาเรื่องยาเสพติด ได้ประสานงานเรื่องข้อมูล แหล่งสถานที่ต่าง ๆ และทางด้านข้อมูลทางฝ่ายเทศบาล นอกจากนี้ผู้วิจัยเคยทำงานโครงการเอดส์ศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้คลุกคลีสัมผัสกับทางเทศบาลและชุมชนในเขตเมืองเชียงใหม่อยู่ก่อนแล้ว และบางส่วนของข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น จึงทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ไม่ยากนัก

สำหรับสถานที่บางแห่ง เช่น คาราโอเกะ ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือและประสานงานจากชุดมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจอำเภอเมือง เพื่อสะดวกในการเข้าเก็บข้อมูล เพราะเป็นสถานที่ที่สื่อแหลมต่อสุภาพสตรี แต่ในขณะที่เก็บข้อมูลทางเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ในชุดนอกเครื่องแบบ

สถานที่บางแห่ง เช่น บาร์เกย์ ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการที่มีกลุ่มเป้าหมายไปที่ เป็นเครือข่ายกลุ่มเดียวกัน เข้าไปในฐานะนักท่องเที่ยวเพื่อจะได้ข้อมูลเหล่านั้นมา

สถานที่บางแห่งผู้วิจัยไม่จำเป็นต้องติดต่อกับใคร ใช้วิธีการสังเกตพูดคุย โดยที่กลุ่มเป้าหมายไม่ได้สงสัยอะไร เพราะเป็นการพูดคุยตามลักษณะปกติทั่วไป เช่น บริเวณสวนสุขภาพ สนามกีฬา สวนรุกขชาติ บริเวณศูนย์การค้า ฯลฯ

ส่วนหอพักนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเข้าถึงข้อมูลโดยทำตัวสนิทสนมใกล้ชิดกับผู้จัดการหอพักและสร้างความคุ้นเคย ผู้จัดการหอพักเป็นหญิงวัยกลางคน และผู้วิจัยได้เป็นผู้แนะนำการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในหอพัก เช่น งานต้อนรับปีใหม่ งานวันเด็ก เป็นต้น ผู้วิจัยได้ใช้กิจกรรมตรงนี้เพื่อเข้าถึงข้อมูล และได้ทำความรู้จักกลุ่มวัยรุ่นที่พักอยู่ในหอพักด้วย ในสายตาของนักเรียน นักศึกษา ที่พักในหอพักมองผู้วิจัยเป็นรุ่นพี่ที่อยู่ในหอพักและทราบสถานภาพเป็นนักศึกษาปริญญาโท

สำหรับหอพักในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ติดต่อผู้ปกครองหอพักเพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล ได้รับความร่วมมือและแต่ละครั้งเข้าไปศึกษาต้องบอกหรือแจ้งให้ทางหอพักทราบทุกครั้ง

ในการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้เข้าถึงข้อมูลใน 2 ลักษณะ คือ โดยเปิดเผยสถานภาพจริง และไม่เปิดเผยสถานภาพจริงของผู้วิจัย ที่เป็นเช่นนั้นเพราะบางสถานที่ที่ไม่ควรเปิดเผยสถานภาพ เช่น บาร์เกย์ แหล่งเรีงรมย์ เป็นต้น มิฉะนั้นจะไม่ได้ข้อมูลที่แท้จริง ในกรณีเปิดเผยสถานภาพจริง ผู้วิจัยจะบอกถึงจุดประสงค์ของผู้วิจัยและบอกสถานภาพผู้วิจัยเป็นนักศึกษาเพื่อมาหาข้อมูลแก่เจ้าของสถานที่ และหน่วยงานราชการที่ผู้วิจัยติดต่อขอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานการท่องเที่ยว สถานีตำรวจ สาธารณสุข เทศบาลสถานศึกษา เป็นต้น ส่วนไม่เปิดเผยสถานภาพผู้วิจัยและแสดงตัวเป็นนักท่องเที่ยวอยู่ในกลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายจะอยู่ในอีกสถานภาพที่เป็นบริบทเดียวกับกลุ่มที่ต้องการหาข้อมูล

ผู้วิจัยจะใช้เวลาในการเก็บข้อมูลส่วนมากเป็นช่วงตอนกลางคืน เพราะแหล่งข้อมูลกลุ่มเป้าหมายมาพบปะกันตอนกลางคืนส่วนมาก กลางวันก็จะเป็นสถานที่ต่าง ๆ ที่กลุ่มวัยรุ่นชอบเที่ยวกัน สถานศึกษาแหล่งท่องเที่ยว สวนสาธารณะ ศูนย์การค้า เป็นต้น

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการทำงานออกเป็น 3 ระยะเวลา คือ
ระยะเวลาแรก เป็นการสร้างความคุ้นเคย ความไว้วางใจกับเจ้าของสถานที่แหล่งข้อมูลที่เราจะเข้าไปศึกษา เช่น เจ้าของสถานที่ ผู้จัดการ พนักงานต้อนรับ พนักงานเสิร์ฟ พร้อมกับสำรวจข้อมูลพื้นฐานของบริษัทในเมืองเชียงใหม่ ซึ่งในระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ใช้เวลามาก เพราะต้องอาศัยเวลาในการสร้างความสัมพันธ์ โดยจะใช้เวลาในช่วงแรกเกือบทุกวันเข้าไปตามสถานเริงรมย์ ส่วนกลางวันส่วนมากจะเป็นสถานที่ต่าง ๆ ภายในเมืองเชียงใหม่ที่กล่าวไว้เบื้องต้น

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสังเกตกลุ่มวัยรุ่นต่าง ๆ ไปด้วย เพื่อค้นหากลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยต้องการเก็บข้อมูลแบบเจาะลึก และเพื่อสร้างความสัมพันธ์และทำความคุ้นเคยกับกลุ่มเป้าหมายที่เข้าไปใช้บริการในสถานที่ต่าง ๆ เหล่านั้น ในช่วงแรกผู้วิจัยเข้าศึกษาในพื้นที่ที่มีผู้ช่วย 1 คน เป็นนักศึกษาหญิง กำลังเรียนปริญญาโทสาขาวิทยาศาสตร์ ได้เข้ามาช่วยผู้วิจัยในการบันทึกเทป และเพื่อศึกษาหาประสบการณ์ในการทำวิจัย

การสร้างความคุ้นเคยในระยะนี้เป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะมีสถานเริงรมย์บางแห่งที่เป็นแหล่งข้อมูล การเข้าไปสัมผัสภายในยากแก่การเข้าไป โดยเฉพาะผู้วิจัยเป็นผู้หญิง ยากแก่การสัมผัสข้อมูล เช่น บาร์เกย์ บาร์อะโกโก้ สถานเริงรมย์บางแห่งที่มีผู้หญิงบริการ แต่ผู้วิจัยก็ไม่ย่อท้อ มีความพยายามต้องเข้าไปสถานที่เหล่านั้นให้ได้ เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงให้ได้มากที่สุด ผู้วิจัยได้แก้ไขโดยใช้เครือข่ายกลุ่มที่เป็นกะเทยที่ทำงานอยู่ในบาร์เกย์ที่ผู้วิจัยรู้จัก และสนิทกับกลุ่มกะเทยกลุ่มนี้ เพราะอยู่ในความดูแลของโครงการครูข้างถนนเป็นตัวเชื่อมโยงไปสู่กลุ่มเป้าหมาย เมื่อผู้วิจัยเข้าไปกับเครือข่ายของพวกเขา ก็ได้รับความไว้วางใจ ผู้วิจัยเข้าไปในฐานะนักเที่ยว ชอบความสนุก เหมือนนักเที่ยวคนอื่น ๆ

ในสถานเริงรมย์บางแห่งที่อันตราย และล่อแหลมต่อผู้หญิง การเข้าไปผู้วิจัยใช้วิธีการโดยผู้วิจัยแต่งตัวรัดกุม ส่วนมากชุดยีนส์ ทำตัวให้เหมือนผู้ชาย และเข้าไปกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ (นอกเครื่องแบบ) ชุดสายตรวจมวลชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจอำเภอเมือง ที่คอยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้วิจัย

การสร้างความคุ้นเคยและใช้การสังเกตกลุ่มเป้าหมายโดยทั่ว ๆ ไป บางครั้งก็มีอุปสรรคในเรื่องการพูดคุย เพราะมีเสียงดัง และมีระยะเวลาพูดคุยน้อย พยายามตีสนิท สอบถาม พูดคุย ทักทาย คำถามทั่ว ๆ ไป ใช้ความสามารถของผู้วิจัย เมื่อกลุ่มเป้าหมายให้ความ

ไว้วางใจ หลังจากแนะนำตัวแล้วก็ขอที่อยู่ ชื่อ นิตกัณฑ์พูดคุยอีกครั้ง อาจเป็นสถานที่ภายนอก
นัดชวนไปกินข้าว บางที่แก้ไขโดยขอเวลาออกมาคุยข้างนอกสถานที่แห่งนั้น

สำหรับเรื่องความปลอดภัย ผู้วิจัยไม่เป็นกังวล เพราะระวังตัวเองใน
เรื่องนี้อย่างระมัดระวังและมีผู้ช่วย ผู้ติดตามไปด้วยทุกครั้งในขณะที่ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลในช่วงเวลา
กลางวัน ส่วนกลางคืนไม่มีปัญหา แต่ผู้วิจัยก็ไม่ประมาท และผู้วิจัยเองก็ได้พยายามสร้างความ
คุ้นเคยกับเจ้าของหอพัก ยามรักษาการณ์ เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเข้าไปร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น จัดงาน
ปีใหม่ งานกีฬา จัดงานคอนเสิร์ต จัดงานต้อนรับน้องใหม่ เป็นต้น เพื่อได้สังเกตกิจกรรมของกลุ่ม
ว่าทำอะไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการ

วิธีการเข้าถึงข้อมูลอีกวิธีหนึ่งของผู้วิจัยคือ พบปะกลุ่มเป้าหมายไม่ว่า
อยู่ตรงไหน ทำอะไร ผู้วิจัยจะต้องเข้าไปทักทาย พูดคุยเสมอ และหาช่องทางที่ทำให้ความคุ้นเคยและ
ได้ข้อมูล จากการที่เขานั่งพูดคุยกัน หรือขณะออกกำลังกาย

ระยะที่สอง หลังจากที่ผู้วิจัยได้สร้างความคุ้นเคย ได้ข้อมูลทั่วไปใน
เบื้องต้นระดับหนึ่งแล้ว ผู้วิจัยเริ่มเข้าสู่การศึกษาในประเด็นที่สกลงไปถึงการสืบสาวเรื่องราวความ
เป็นมาของกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่ส่งผลให้วัยรุ่นมีความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมทางเพศ
ลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าว โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการหาข้อมูลหลัก แบบใช้วิธีการสุ่ม ซึ่งเรียกว่า
Snowball Technique (สุภางค์ จันทวานิช, 2537, หน้า 35) ซึ่งเป็นลูกโซ่โยงเข้าถึงข้อมูลหลักไป
สู่ผู้ให้ข้อมูลคนต่อ ๆ ไป หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ต้องการ ผู้วิจัยได้เริ่มเก็บข้อมูลจากหัวหน้า
ดูแลสถานเริงรมย์แต่ละแห่งและพนักงานต้อนรับ บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ให้ข้อมูลได้ดีที่สุด และ
สามารถโยงไปสู่กลุ่มเป้าหมายเป็นใคร มาจากไหน มีสถานภาพอย่างไร แล้วก็ยังสามารถเข้าถึง
เป้าหมายของเราได้ ผู้วิจัยได้ใช้ความพยายามแบบค่อยเป็นค่อยไปในการสร้างความคุ้นเคย โดย
ให้ผสมกลมกลืนเป็นไปตามธรรมชาติ เพราะเป้าหมายจะมองเป็นคนนอก และพยายามเก็บข้อมูล
เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นอย่างละเอียด เพื่อการวิเคราะห์ในโอกาสต่อไป

ระยะที่สาม ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในช่วงนี้เข้าไปคลุกคลีกับกลุ่มเป้าหมาย
จนได้ข้อมูลระดับหนึ่งที่มีความอึดตัวคือ มีข้อมูลซ้ำ ๆ กัน ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลละเอียดเจาะลึกจาก
บุคคล ดังต่อไปนี้คือ

วัยรุ่นชาย	4	คน
วัยรุ่นหญิง	6	คน
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	1	คน

เจ้าของสถานเริงรมย์	2	คน
ตำรวจ	1	คน
ครูแนะแนว	1	คน
เจ้าของหอพัก	1	คน
สื่อมวลชน	1	คน
ยามรักษาการณ์	2	คน
ผู้ปกครอง	2	คน

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้เข้าไปสู่ข้อมูลในระดับลึกของแต่ละคนได้ ทั้งนี้เพื่อให้การสะท้อนภาพออกมาได้อย่างเที่ยงธรรมและเป็นข้อเท็จจริง ชื่อที่ผู้วิจัยใช้ศึกษากรณีศึกษาเป็นนามสมมุติเพื่อป้องกันการเสื่อมเสียชื่อเสียง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลดังนี้

1. **แนวคำถามสำหรับทำสนทนากลุ่ม** ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางเพื่อทำความเข้าใจกับกลุ่มวัยรุ่น มีความคิดเกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นยุคสมัยปัจจุบัน มีความคิดเห็นอย่างไรต่อตนเองและผู้อื่น เพื่อจะโยงไปสู่ความสัมพันธ์ของข้อมูลส่วนต่าง ๆ ได้นำมาอธิบายปรากฏการณ์และให้ตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด โดยผู้วิจัยได้เริ่มใช้หลังจากที่ได้เข้าไปสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มเป้าหมาย และเจ้าของสถานที่แหล่งเริงรมย์ต่าง ๆ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามไว้กว้าง ๆ ตามกรอบแนวคิดที่ศึกษา จนได้รับความไว้วางใจและเป็นกันเองกับกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น เมื่อมีโอกาสผู้วิจัยตั้งคำถามเกี่ยวโยงไปถึงหัวข้อประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยต้องการทราบ

ตัวอย่างแนวคำถามสำหรับทำ Focus Groups

“วัยรุ่นปัจจุบันมีความเชื่อ ค่านิยม เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศอย่างไร”

“สาเหตุที่ทำให้เกิดความเชื่อ ค่านิยม และประเพณีปฏิบัติของวัยรุ่น”

ฯลฯ

2. แนวคำถามการสัมภาษณ์

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดังนั้น ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการสัมภาษณ์แนวคำถามในการเก็บข้อมูลเพื่อให้เป็นแนวทางเดียวกันในการเจาะลึกสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกรณีศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ

การตั้งคำถามสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการนั้น ถ้าหากตั้งคำถามไม่ดีแล้วจะได้ข้อมูลคลาดเคลื่อนหรือไม่ได้ข้อมูล เพราะจะสัมภาษณ์เฉพาะที่มีคำถามเท่านั้น ข้อมูลสำคัญอาจจะหลุดหายไปได้ ส่วนการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ สามารถสร้างคำถามหรือดัดแปลงคำถามในขณะที่สัมภาษณ์ได้ จึงเปรียบเทียบการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ

ตัวอย่างแนวคำถามในการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ใส่แนวคำถามไว้ในภาคผนวกดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ถ้าผู้ชายชวนไปเที่ยวทำอะไร? คิดอย่างไร? มีความรู้สึกอย่างไร? จะไปด้วยไหม? เพราะอะไร? ต้องคบกันนานแค่ไหนถึงจะไปด้วย? จะยอมไปที่ไหนบ้าง? ที่แบบไหนที่จะไม่ยอมไป? เพราะอะไร? ไปแล้วจะบอกให้พ่อแม่รู้ไหม? เพราะอะไร? จะเล่าให้ใครฟังอีกบ้าง? เวลาไปเที่ยวกับผู้ชาย (ผู้หญิง) คาดหวังจะเกิดอะไรขึ้น? จะเตรียมตัวเตรียมใจอย่างไร?

3. แบบสังเกต

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เพื่อเก็บข้อมูลในด้านของพฤติกรรมการแสดงออกที่เป็นรูปธรรม สภาพบริบททั่วไปทางกายภาพของชุมชนเมือง บริบทของวัยรุ่นในสังคมเมือง และพฤติกรรมการเรียนรู้ทางสังคมของกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของวัยรุ่น เช่น การจัดงานปีใหม่ การเล่นกีฬา การจัดคอนเสิร์ต เป็นต้น โดยพยายามทำให้กลุ่มเป้าหมายยอมรับว่าผู้วิจัยเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มพวกเขา ผู้วิจัยได้สังเกตร่วมไปกับการซักถามและสนทนา ส่วนการสังเกตไม่มีส่วนร่วมนั้น ผู้วิจัยได้สังเกตโดยตรง เช่น บาร์เกย์ คาราโอเกะ อะโกโก้ เป็นต้น

การสังเกตผู้วิจัยมีคำถามอยู่ในใจต้องการข้อมูลแบบไหน อย่างไร ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา เมื่อสังเกตแล้วต้องมีการจดบันทึกป้องกันการลืมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสังเกตทั้งมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตทั้ง 2 แบบ เพราะการเก็บข้อมูลในการวิจัยของผู้วิจัยต้องการข้อมูลที่แท้จริง และโดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มที่ยากแก่การเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูล

ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารจากแฟ้มเอกสารทางตำรวจ ข้อมูลเอกสารจากกระทรวงสาธารณสุข ข้อมูลเอกสารทางโรงเรียน ข้อมูลเอกสารทางเทศบาลเมืองเชียงใหม่ ข้อมูลจาก

เอกสารทางวิชาการ ข้อมูลเอกสารจากโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัยรุ่น ตำราเรียน ข้อมูล เอกสาร จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย ข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นิตยสาร วารสารต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อที่จะนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นดังกล่าวข้างต้น

2. แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล

ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากบุคคลดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ วัยรุ่นที่อยู่หอพัก ที่มีอายุตั้งแต่ 15-19 ปี ทั้งวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง รวมถึงวัยรุ่นโดยทั่ว ๆ ไป

2.2 กลุ่มเป้าหมายรอง ได้แก่ เจ้าของสถานบันเทิง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข แพทย์ ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับวัยรุ่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ควบคุมสถานเริงรมย์ เจ้าของหอพัก ยามรักษาการณ์ ครูแนะแนว ผู้ปกครองของกลุ่มเป้าหมาย ผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษา ทุกท่านให้ความช่วยเหลือในเรื่องของข้อมูลเพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลให้ละเอียดมากขึ้น

3. แหล่งข้อมูลที่เป็นสถานที่

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลสถานที่ดังต่อไปนี้

3.1 สถานเริงรมย์

3.1.1 ดิสโก้เธค ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาในสถานดิสโก้เธค เพราะเป็นสถานที่แห่งหนึ่งที่วัยรุ่นชอบมาเที่ยวพบปะกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ผู้วิจัยจะใช้ความเป็นคนช่างพูด กล้าถาม และบุคลิกที่เป็นตัวของผู้วิจัยสร้างความสนิทสนม ทักทายกับเจ้าของสถานที่หรือผู้ควบคุม สถานที่แห่งนั้น พนักงานต้อนรับ พนักงานคนอื่น ๆ เพื่อค้นหาข้อเท็จจริง

สถานดิสโก้เธคที่ผู้วิจัยเข้าศึกษา และเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงของเมือง เชียงใหม่ จำนวน 4 แห่ง ที่กลุ่มวัยรุ่น นักเรียน นักศึกษา ชอบเที่ยวและพบปะกันมาก คือ บับเบิลคลับ ตั้งอยู่ที่โรงแรมพรพิงค์ แห่งที่สองคือ ออฟเตอร์ดาร์ก ตั้งอยู่ใกล้สี่แยกกลางเวียง อีกแห่งหนึ่งที่ผู้วิจัยได้เลือกคือ ไคลแมคซ ตั้งอยู่ใกล้ริมบึงพลาซ่า แห่งสุดท้ายที่นักเรียน นักศึกษา กลุ่มวัยรุ่นชอบพบปะกันมากที่สุด คือ กระชู่หรือจี้จี้ ซึ่งตั้งอยู่ใกล้แม่น้ำปิง

3.1.2 ประเภทคาราโอเกะ

ผู้วิจัยได้เลือกจำนวน 3 แห่ง คือ ซินหุย ซึ่งตั้งอยู่ตรงข้ามโรงแรม เพรสซิเด้น แห่งที่สองคือ ฮอลิเดย์ ตั้งอยู่เยื้อง ๆ ตลอดสมเพชร แห่งสุดท้ายที่ผู้วิจัยเลือกคือ คาวาอิ ตั้งอยู่ใกล้ช่วงประตูท่าแพ สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกสถานที่เหล่านี้ เพราะอยู่ใกล้กับแหล่งที่วัยรุ่นชอบ มั่วสุมกัน และได้เห็นกิจกรรมของวัยรุ่น ง่ายต่อการเก็บข้อมูล และบริเวณแหล่งข้อมูลเป็นบริเวณ ไม่ห่างไกลกันมากนัก

3.1.3 บาร์เกย์

แหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยได้เลือกเข้าเก็บข้อมูลอีกแหล่งหนึ่งก็คือ บาร์เกย์ เพราะเป็นแหล่งที่ผู้วิจัยต้องใช้นำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องของพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นด้วย ผู้วิจัยได้เลือกเรนโบล์ ตั้งอยู่บริเวณสันติธรรม และมาร์ไชร์ ตั้งอยู่บริเวณโรงพยาบาลรวมแพทย์

3.1.4 อื่น ๆ เช่น คอฟฟี่ช็อป สวนอาหาร อะโกโก้ สถานบริการทางเพศ สนุกเกอร์ ฯลฯ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลตามสถานที่แหล่งเริมรมย์ที่อยู่ทั่วไปในเมืองเชียงใหม่เท่าที่จะเข้าถึงข้อมูลได้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง

3.1.5 สถานที่ต่าง ๆ ในเมืองเชียงใหม่

สถานที่ซึ่งเป็นแหล่งที่กลุ่มวัยรุ่น เยาวชน ชอบมาพบปะสังสรรค์ พุดคุย เที่ยว หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้เลือกเข้าไปศึกษาคือ สถานที่ท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ เช่น น้ำตก สวนรุกขชาติ สวนสัตว์ ห้วยตึงเฒ่า สวนสุขภาพ สนามกีฬา 700 ปี โรงภาพยนตร์ ศูนย์การค้า ไนท์บาซาร์ บริเวณชวงประตูแพ บริเวณรอบคูเมือง สวนสาธารณะใกล้สถานที่แข่งม้า เป็นต้น

3.1.6 หอพัก

ผู้วิจัยได้เลือกหอพักที่ผู้วิจัยพักอาศัยอยู่เป็นของเอกชน และผู้วิจัยได้เลือกหอพักทั้งที่เป็นของรัฐบาล และเอกชน เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงจากแหล่งข้อมูลให้มากที่สุด

การบันทึกข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการบันทึกข้อมูลภาคสนาม เป็นวิธีการหนึ่งในการบันทึกรายละเอียดจากการสังเกต การสนทนา การสัมภาษณ์ ซึ่งช่วยในการบันทึกข้อมูลได้อย่างสมบูรณ์ ป้องกันลืม และช่วยในการตั้งสมมุติฐานชั่วคราวในการศึกษาข้อมูลในภาคสนามได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมืออื่น ๆ ในการช่วยบันทึกข้อมูล เช่น เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป เพื่อช่วยจดบันทึกรายละเอียดของเหตุการณ์ หรือถ้อยคำได้ทันท่วงที เป็นตัวช่วยให้ผู้วิจัยสรุปข้อมูลได้ ผู้วิจัยใช้เวลาในการบันทึกข้อมูลวันละ 2-3 ชั่วโมง โดยกระทำทุกครั้งที่เข้าเก็บข้อมูลเพื่อป้องกันการลืม และทบทวนข้อมูลสามารถตรวจสอบข้อมูลได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสามารถโยงไปสู่วัตถุประสงค์ในการศึกษา

การตรวจสอบข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลที่ได้มา ว่าได้ตามประเด็นที่ต้องการหรือไม่ ถ้ายังไม่ได้ครบถ้วนก็จะเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในคราวต่อไป ผู้วิจัยดำเนินการเช่นนี้จนกระทั่งได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ จึงทำการจำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ ตามประเด็น เพื่อตอบวัตถุประสงค์ แล้วนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของการบรรยาย และการสรุปเชิงวิเคราะห์